

Vattenförvaltningen:

ett vässat verktyg för att förvalta våra
vatten!

Mats Wallin
Norra Östersjöns vattendistrikt

*”Det krävs ett helt nytt sätt att tänka för
att lösa de problem vi skapat med det
gamla sättet att tänka”*

Albert Einstein

Samråd

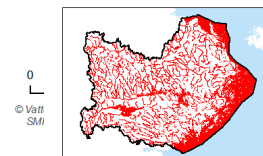
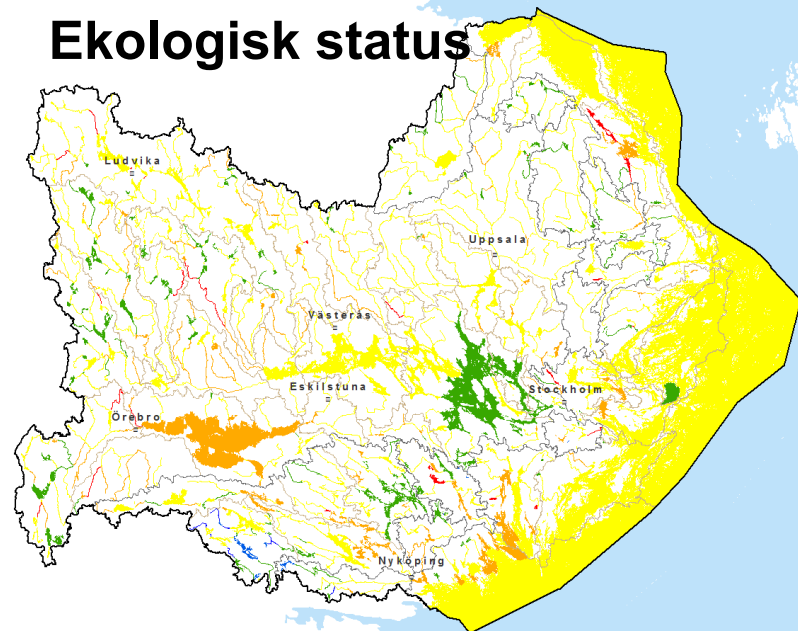
- 1 nov 2014 – 30 april 2015
- Handlingar på www.vattenmyndigheterna.se
- Tryckta rapporter i början av dec
- Samordnas med Havsmiljöförvaltningens samråd
- Samrådsmöten i varje distrikt i jan-feb 2015
 - Kommunerna huvudmålgrupp
- HaV samordnar nationella möten 5-6 feb 2015
 - Myndigheter och branschorg. huvudmålgrupper

Statusklassningarna uppdaterade

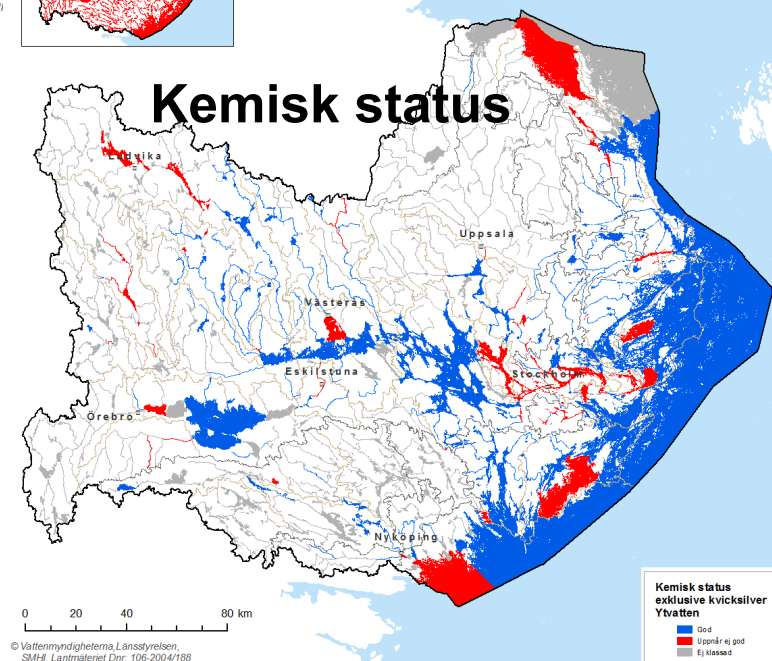
- Länsstyrelserna har klassat
- Tillförlitlighetsklassning (4 klasser)
- En hel del ändrade klassningar pga bättre dataunderlag
- Nya bedömningsgrunder för fysisk påverkan (hydromorfologi) har i många fall sänkt status
 - **Sverige har blivit gulare!**

Ekologisk status

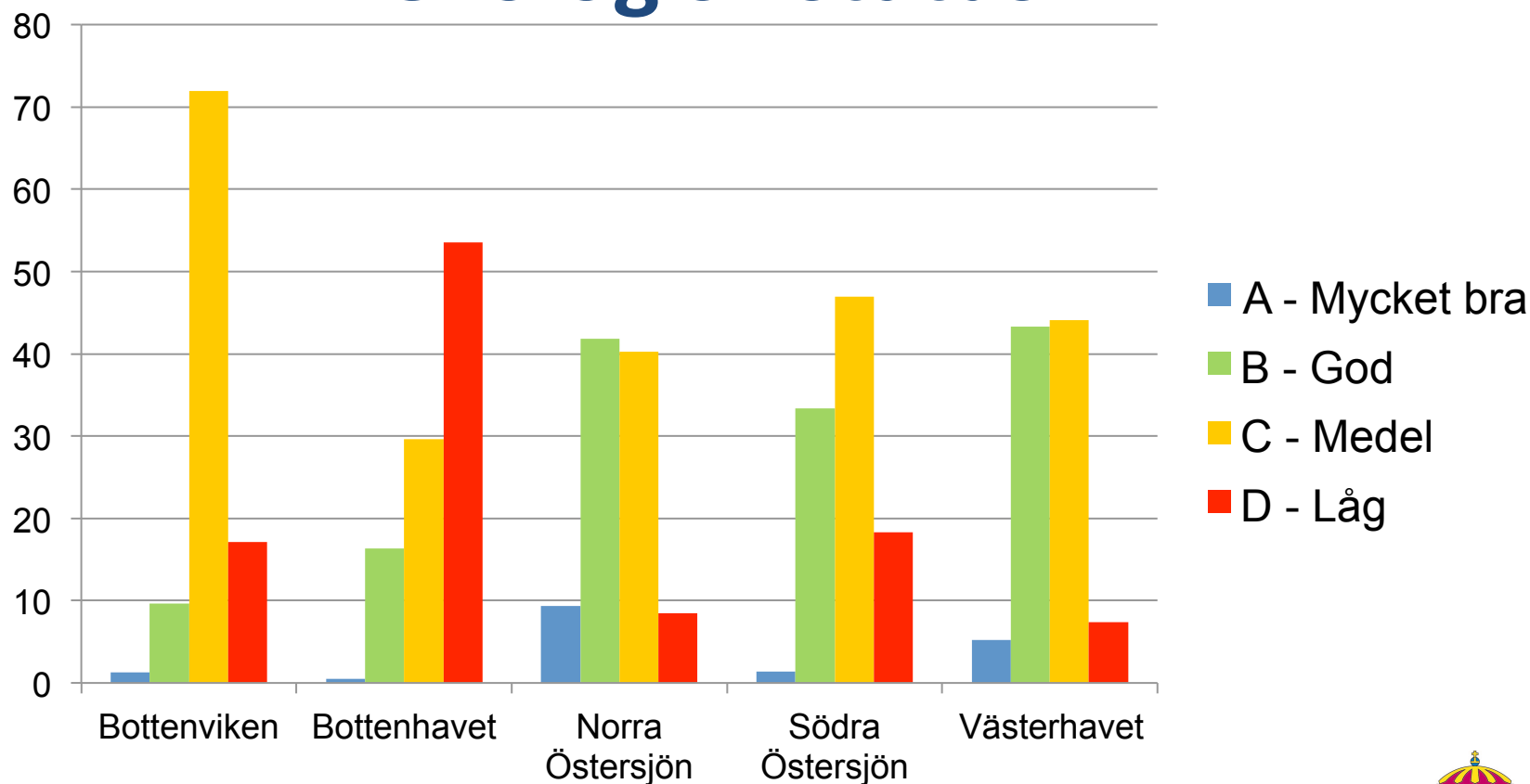
Inkl Hg

Kemisk status

Tillförlitlighetsklassningar ekologisk status

Andel vfk
(%)

Den parameter som avgör ekologiska statusen styr tillförlitlighet

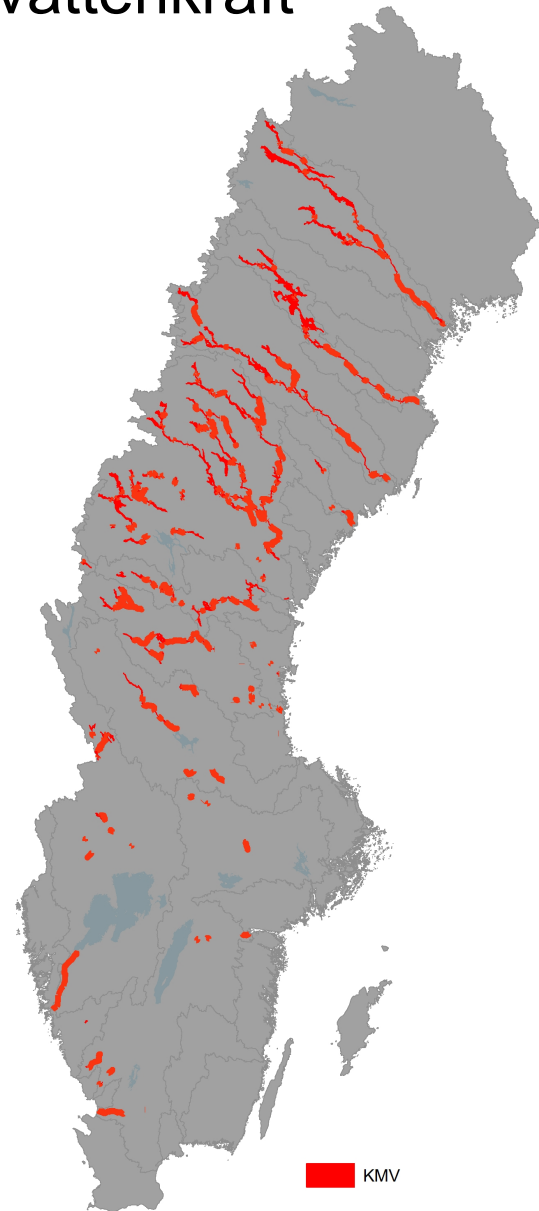

Kraftigt modifierade vatten (KMV)

- Vattenkraftverk $\geq 1,5$ MW
- Tidsundantag till 2027
- Hänsyn till nationell strategi
- Sänkt kvalitetskrav på vissa
- Beslut om åtgärder 2018

KMV vattenkraft

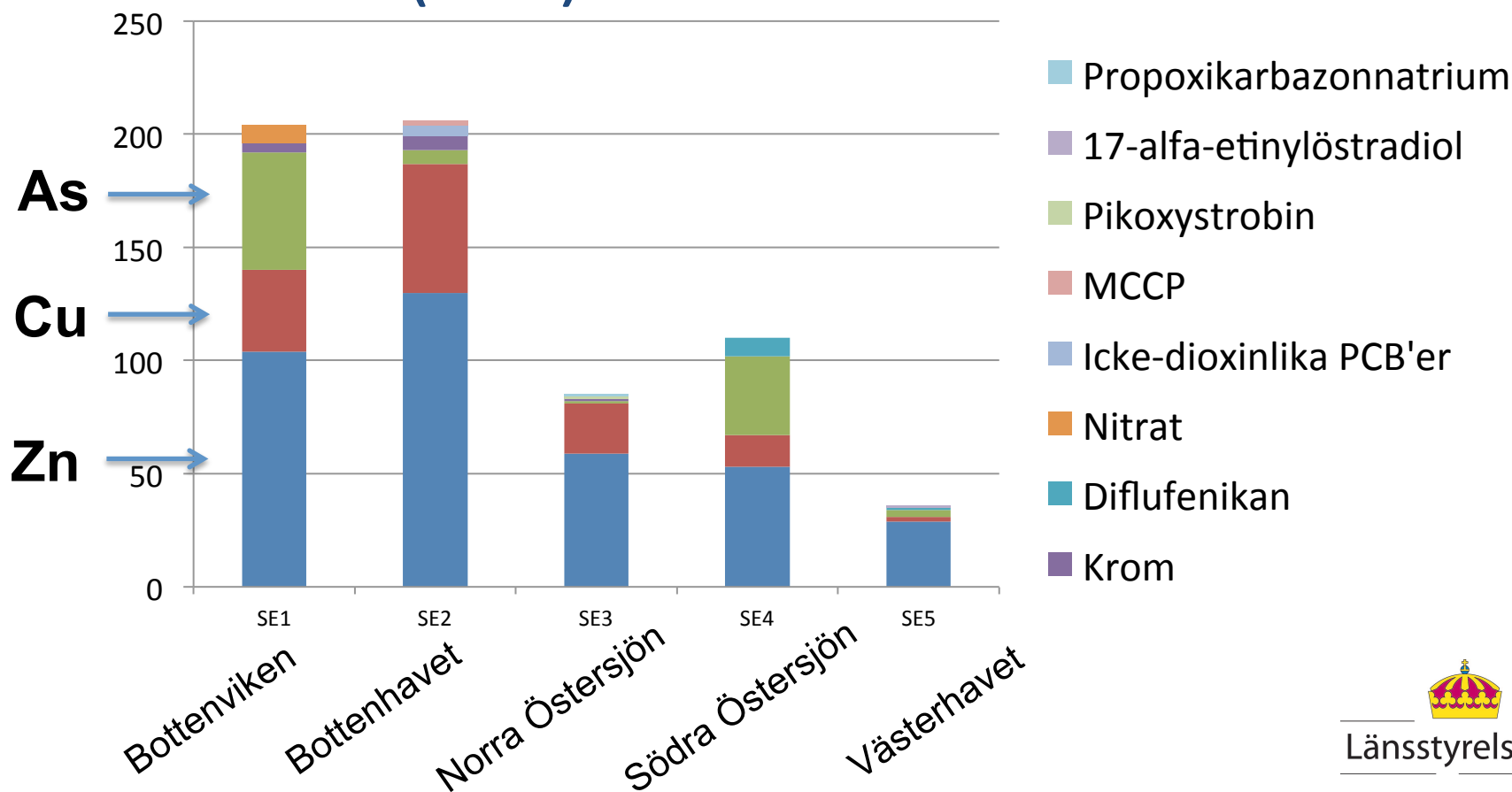
I av KMV-projektet (vattenkraft)

HARO	ANTAL KRV KMV	TOT KRV I HARO	% AV PROD KMV	HARO	ANTAL KRV KMV	TOT KRV I HARO	% AV PROD KMV
Luleälven	13	22	75%	Gideälven	5	7	97%
Ångermanälven	28	53	80%	Ätran	3	52	41%
Umeälven	17	40	93%	Nissan	2	45	18%
Indalsälven	22	51	64%	Norrström	4	166	9%
Skellefteälven	16	21	100%	Kustområde 45/46	3	5	72%
Ljusnan	23	50	87%	Motalaström	3	120	5%
Göta Älv	11	376	57%	Hamrångeån	1	3	91%
Dalälven	10	132	41%	Helge Å	1	47	4%
Ljungan	7	10	84%	Delångersån	2	6	27%
Lagan	7	98	65%	Totalt	173	1297	73%

Åtgärder för ekologisk potential (max = alla, god ≥ 10 , måttlig ≥ 6 åtgärder)

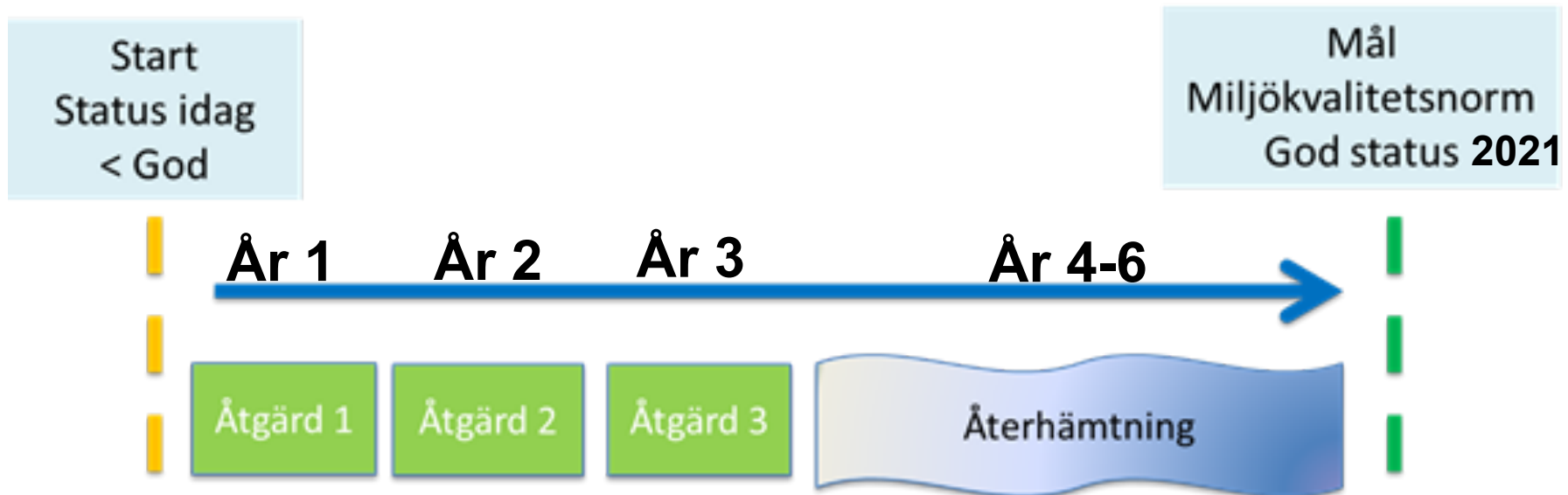
- Åtgärder uppströms anläggningen i dämningsområdet
- Åtgärder vid anläggningen
 - Åtgärder för uppströmsvandring av fisk
 - Åtgärder för nedströmsvandring av fisk
- Åtgärder nedströms vattenkraftverket
 - Åtgärder för låga flöden
 - Åtgärder för höga flöden
 - Åtgärder vid korttidsreglering
- Åtgärder för sediment och morfologiskt tillstånd nedströms vattenkraftverket i ursprunglig vattendragsfåra

Antal vattenförekomster per distrikt med tidsundantag för särskilda förorenande ämnen (SFÄ)

Utgångspunkt för MKN

- **Åtgärdsplaneringen ska styra normsättningen**, vilket innebär att man ska utgå från när den fysiska åtgärden kan genomföras och när förutsättningarna efter åtgärd är sådana i vattenförekomsten att status följer MKN.

Miljökvalitetsnormer med undantag

- De flesta vattenförekomster har tidsfrist till 2021 för att följa miljökvalitetsnormerna
- Tidsfrist till 2027 för ca 17% av alla vattenförekomster
 - KMV
 - Kust med stor utsjöpåverkan
 - Stora yt- och grundvattenförekomster
 - Jordbrukspåverkan södra Sverige
- Ännu ej tillämpat:
 - Undantag p.g.a. nya verksamheter
 - Undantag p.g.a. olyckor och extrema naturliga händelser
 - Sänkta kvalitetskrav (förutom KMV – MEP)

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram

Ett av våra verktyg att
nå målet om god status

Uppdrag som riktar sig till
myndigheter och kommuner

Tas fram i samverkan

KUSTBEVAKNINGEN

LANTMÄTERIET

Sveriges
kommuner

82 styrmedelsförslag riktade mot 18 centrala myndigheter, länsstyrelserna och kommunerna

(nedan sammanfattning av de viktigaste för Norra Östersjön)

Övergödning

-utveckla föreskrifter eller andra styrmedel för att minska övergödning från jordbruk, enskilda avlopp, reningsverk (SJV 3, HaV 1, NV 1)

Fysisk påverkan

- länsstyrelsernas tillsyn av vattenverksamheter (LST 1b, LST 3)
- finansiering av restaurering (HaV 5)
- översyn av lagstiftning för markavvattning (NV 7)
- utveckla styrmedel för ekologiskt funktionella kantszoner (HaV 6)

Miljögifter

- tillsyn av förorenade områden som påverkar ekologisk/kemisk status (LST 10)

Skydd av dricksvatten

- inrättande av vattenskyddsområden och tillsyn (KOM 6)

...som ska leda till fysiska åtgärder...

Strukturkalkning

Tvästegsdike

Dagvattendamm

Fisktrappa

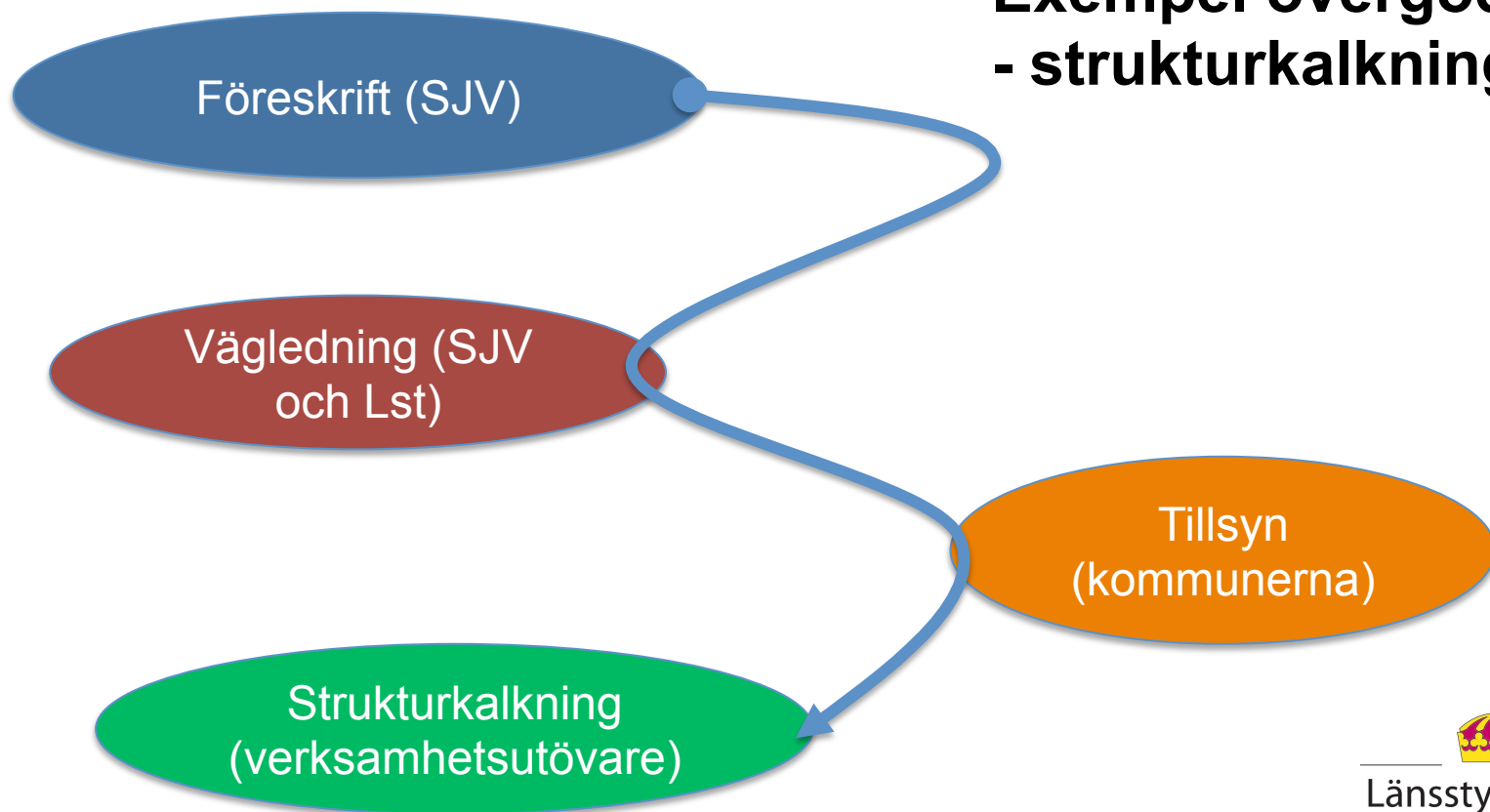

Rätt utformad vägtrumma

Åtgärdsprogrammet 2015-2021 med en tydligare "blå tråd"

Exempel övergödning - strukturkalkning

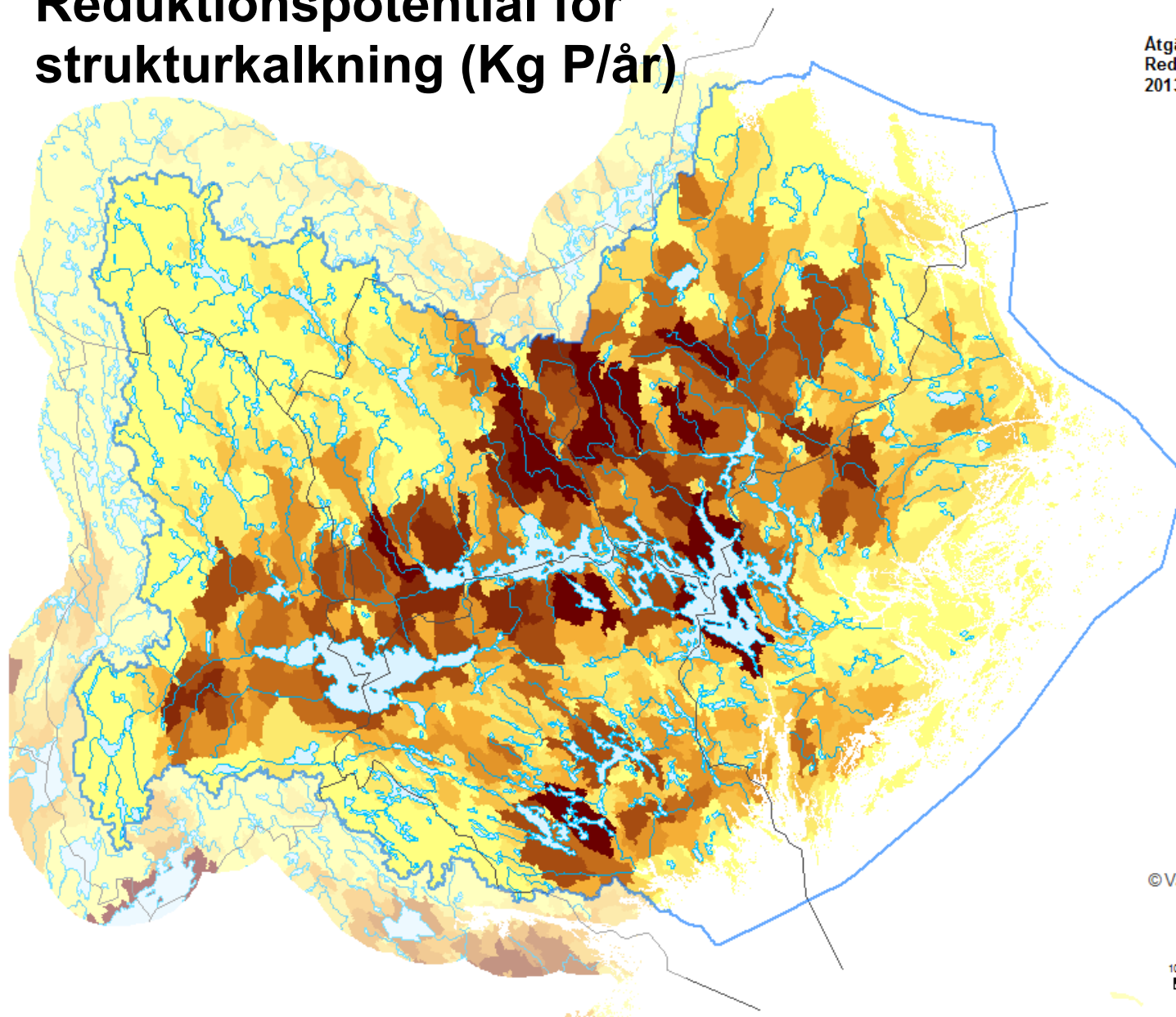

Reduktionspotential för strukturkalkning (Kg P/år)

Atgård: Strukturkalkning
Reduktionspotential för fosfor, per VFK
2013-10-01 /Mathias

RedPot_P_Str_2013_VF
Rpot_Kk_51 (kg P totalt/vfk)

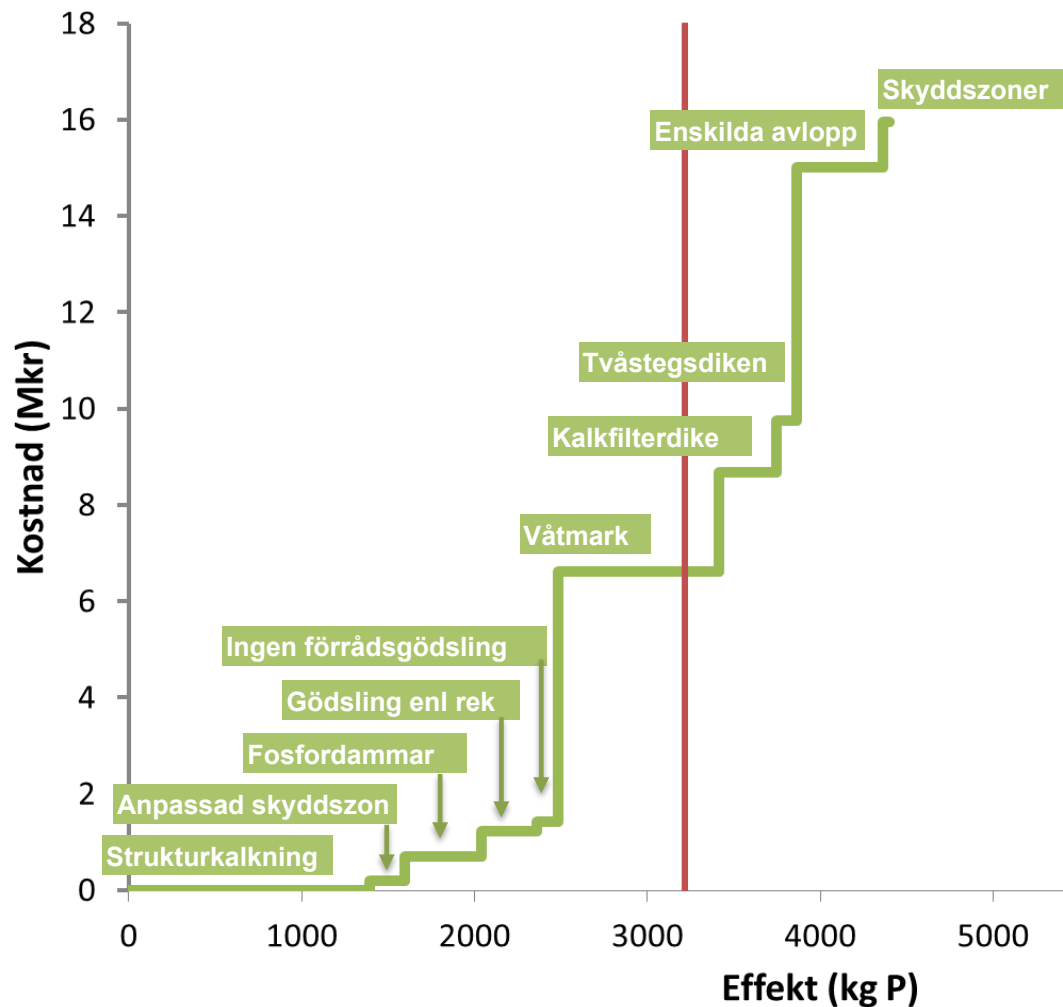
591,35 - 1 288,88 (kg/år)
403,45 - 591,34
272,58 - 403,44
178,75 - 272,57
115,57 - 178,74
74,21 - 115,56
45,19 - 74,20
22,22 - 45,18
6,28 - 22,21
0,00 - 6,27

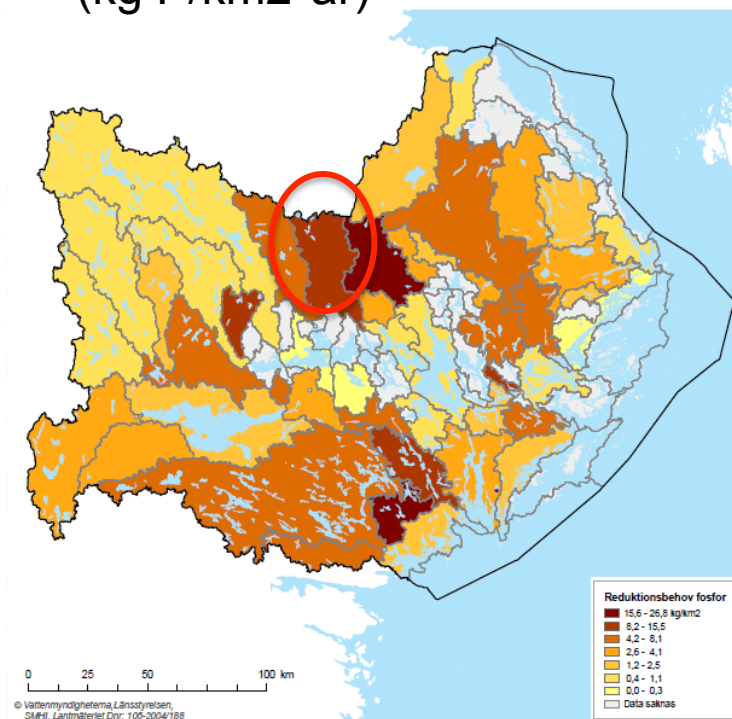
© Vattenmyndigheten Norra Östersjön

10 5 0 10 20 30 40 50
Km

Kostnadseffektiva åtgärder för fosfor i Lillån/Sagån inkl. marginaleffekt

Reduktionsbehov för fosfor (kg P/km²*år)

BSAP/Havsmiljödirektivet

Åtgärdsbehov Egentliga Östersjön

265 ton fosfor
2 900 ton kväve

Effekt av fosforåtgärder i ÅP

252 ton direkt till EgÖ
+ 4 ton från Bottenhavet

= 256 ton

Kvarstående åtgärdsbehov

Ca 10 ton fosfor

Vad kostar det?

Miljöproblem	Kostnader styrmedel (kr)	Kostnader fysiska åtgärder (kr/år)
Övergödning	718 378 000	3 917 803 000
Försurning	2 500 000	205 330 000
Miljögifter	495 849 000	837 528 000
Främmande arter	81 600 000	50 000 000
Fysisk förändring	621 000 000	692 226 000
Dricksvattenskydd och grundvattennivåer	1 432 000 000	-
Totalt	3,3 miljarder kr	5,7 miljarder kr/år

Värdet av vatten – några exempel

- Samhällsnyttan av Mälarens vatten beräknat till 127 miljarder kr/år (*Svenskt Vatten*)
- Betalningsviljan för att minska övergödningen i Mälarens avrinningsområde 340-380 miljoner kr/år (*Baltic Stern*)
 - Åtgärder för ca 2,7 miljarder kr/år föreslagna
- Svenska betalningsviljan för att minska övergödning i Östersjön 7,5 miljarder kr/år (*ENVECO*)

Vad är vässat?

- Tydligare koppling mellan miljöproblem → påverkan → status → MKN → åtgärder (se VISS)
- Tydligare koppling mellan styrmedel och fysiska åtgärder
- Tydligare vem som behöver göra vad, var och när på avrinningsområdesnivå (åtgärdsområden)
- Ny tillförlitlighetsklassning för statusklassningar
- Klassning av KMV för vattenkraft "by the book"
- Särskilda förorenande ämnen ingår i klassning av ekologisk status

Vad behöver vässas ytterligare?

- Former för fortlöpande dialog med kommunerna (inkl politiker)
- Vattenrådets roll, mandat och finansiering
- Nya vägar finansiera åtgärder via innovativa styrmedel
- Mer vägledning kring vad som är ekonomiskt orimligt
- Genomförande av vattenmyndigheternas förslag på strategi för miljöövervakningen

Tillsammans värnar vi vattnets värden!

